

KAIDO JAKOBI foto

Üleskutse üldiseks hõimupäevaks

Tänavu 21. ja 22. oktoobril tahame pühitseda üle kogu Eestimaa hõimupäeva. Päeva, mil tuletame meelde oma päritolu, lähemaid ja kaugemaid sugulasrahvaid ja ka oma rahvuskasulisi, keda elu on paisanud laiali mitmesse ilma-kaarde. Igale aastal oktoobrikuu kolmandal laupäeval ja pühapäeval ulatatakse üksteisele kätte sugulas- ja sõprusvandes. Meie rahvad on võrsunud samast kändust, mille juured ulatuvad aastatuhandete taha. Hõimu-aade on iseseisvusaade. Ja nagu pole mõeldavad oksad ilma tüveta, lapsed ilma vanemateta, pole ka mõeldav väikerahvaste arenemine ja tulevik, kui nad unustavad oma unise algupära.

Tuleb tunnistada, et see tore mõte pole sündinud neil aastail, vaid see on ühe vana ilusa traditsiooni elluäratamise püüe. Juba esimestel Eesti Vabariigi aastatel sai enne ainult teadlaste pärisosaks olnud hõimutöö laiemale rahvahulkade ülesandeks. Nii Eestis, Soomes kui ka Ungaris asutati üksteise järel hõimuarhivorganisatsioone; anti välja hõimutöö tutvustavaid ajakirju; korraldati keelekursusi; organiseeriti õpilas- ja tudengivahetust, samuti kunstnike

esinemisi. Juba alates 1921. aastast toimusid iga paari aasta järel soome-ugri kultuurikonverentsid Helsingis, Tallinnas või Budapeslis. Nendel kongressidel pandi paika järgnevate aastate tegevusplaanid, kuulati ettekandeid hõimurahvaste probleemidest ja loomulikult veedeti ka ühiselt vaba aega. Kongresside vaheajal töötasid aga need koordineerivad hõimutoimkonnad. Aktiivne oli hõimutöö koolides ja ülikoolis. Ja nii tekkiski 1928. aastal Soome hõimutegelastel mõte pühendada üks päev aastast erilist hõimuaade tugevdamisele. Sellest mõttest haarati kinni nii Eestis kui ka Ungaris ja IV soome-ugri kultuurikongressil võeti vastu otsus tähistada igal aastal oktoobrikuu kolmandal laupäeval ja pühapäeval hõimupäeva. See ilus traditsioon jätkus kuni põõrdelise 1940. aastani. Nüüd, ligi pool sajandit hiljem, mil meie ees on uued vabaduspüüded, ei lohiks me unustada ka oma hõimurahvaid. Peame tugevdama sidemeid ungarlaste ja soomlastega, eriti tähtis on aga sõbrakäe ulatamine teistele Nõukogude Liidu väikerahvastele. Tänavu pühendaksimegi selle päeva hõimuväikerahvaste ühendamisele.

Et hõimupäev tõesti kujuneks meie maal rahvustunnet, iseseisvusaadet süvendavaks ja hõimurahvaid ühendavaks pidupäevaks, kutsume üles kõikide koolide juhatajaid, õpetajaid ja õpilasi, kõigkõiklikke seltsi, ühinguid, asutusi ja organisatsioone, samuti ka üksikuid kaaskodanikke korraldama sel päeval hõimuteemalisi loenguid ja ettekandeid, aktusi ja koosviibimisi, kirikutes palume pidada päevakohaseid jumalateenistusi. Võimaluse korral võiks külla kutsuda endisaegseid hõimutegulasi, samuti kutsuda nendeks päevadeks külla sõpru Nõukogude Liidust ja raja tagant.

Nagu endistel aegadel, nii ei ole ka nüüd keegi välja tõotanud erilisi nõudmisi ja ettekirjutusi, see jääb korraldajatele endi südameasjaks. Küll aga tooks lugejate ette hõimuarhivorganisatsiooni «Fenno-Ugria» poolt ettepanud päevakava:

⊙ alguses mõni hõimulaul, näiteks «Väinola lapsed»

⊙ hõimutervitus

⊙ isamaaline või hõimulaul või luuletus

⊙ ettekanded hõimuküsimustes

⊙ Ungari ja Soome hümn

⊙ lõppsõna

⊙ Eesti hümn

Hõimuaaktuste ajal võiksid ruumid olla dekoreeritud hõimumaade lippude ja muu kauniga. Et saada aimu omaaegsest hõimutööst, tasub korraldajatel kindlasti tutvuda ajakirja «Eesti Hõim» numbritega aastatest 1928—1939. Samuti peaks olema piisavalt hõimurahvaste tänapäeva puudutavat materjali. Usun, et see väike vaev tasub end mitmekordset ära.

Praegusel äreväl ajal on vaja hoida ühte ja aidata ka nõrgemaid, kel abi vaja.

Aidaku meie esimesed hõimupäevad, esimesed peale pool sajandit kestnud sunnitud vaheaga kaasa sellele, et meie rahvastes kasvaks eneseväärtuse ja ühtehoidmise tunne. Nagu ütles meie luuletaja P.-E. Rummu... «Me hoiame nõnda ühte kui heitunud mesilaspere. Me hoiame nõnda ühte ja läheme läbi mere...»

SOOMEUGRILASED NÕUKOGUDE LIIDUS

Soomlased — 77 100, karjalased — 138 400, vepslased — 8100, isurid — 700, eestlased — 1 019 900, saamid — 1900, mordvalased — 1 191 800, marid — 622 000, komid — 476 800, udmurdid — 713 700, handid — 20 900, mansid — 7600, ungarlased — 170 000, kokku: 4 449 600. Välissoomlasi on 1 102 240, ungarlasi 10 500 000 ja soomlasi 5 000 000.

Üldse kokku 21 051 840 inimest.

VÕRU RAJOONI
HARIDUSKOONDIS